

MEMO

Aan	organisatie 24 uren sessie MOP aardbevingen
Van	voorbereidend comité (5.1.2e)
Afdeling	
CC	
Datum	16 juni 2015
Onderwerp	Vorbereiding 24-uren sessie (17/18 juni 2015) MOP Stad 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen'

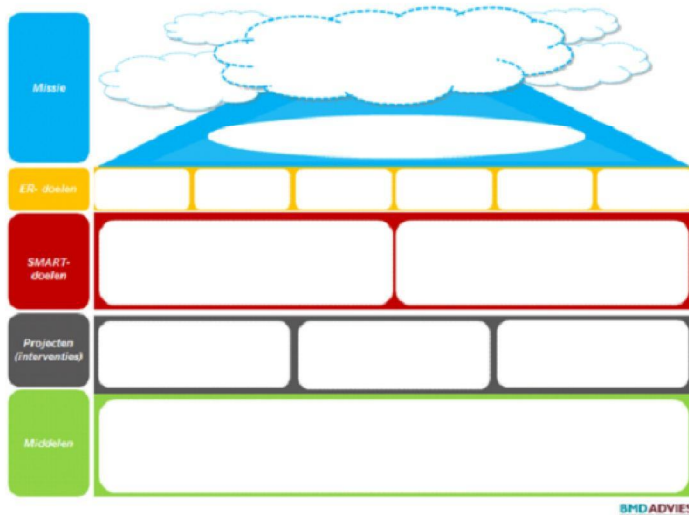
Ter voorbereiding op de bijeenkomst van 17 juni zijn alle programmaleiders c.q. trekkers van programma-onderdelen gevraagd een concept programma te presenteren, als input voor een integraal stedelijk meerjarenontwikkelingsprogramma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen'. Verzocht is daarbij de onderstaande vragen vanuit het eigen programma onderdeel te beantwoorden :

- Wat is de ambitie/visie op langere termijn 10-15 jaren.
- Waar worden huidige programma's bedreigd door aardbevingen.
- Welke nieuwe opgaven dienen zich aan door de aardbevingsvraagstukken
- Waar kunnen we bestaande programma versnellen, om vitaliteit en economische kracht van te borgen. Het gaat hier dus nadrukkelijk ook programma's die geen directe relatie hebben met de aardbevingen, maar met extra middelen kunnen worden versneld tbv structuurversterking.
- Welke nieuwe kansen ontstaan vanuit de aardbevingsproblematiek en wat is er voor nodig om deze te realiseren?
- Uitsmijter: als geld en tijd (geen rol spelen; welk nieuw investeringsprogramma kan leiden tot een langjarig economische structuurversterking.

Per programma-onderdeel wordt onderscheid gemaakt naar de korte termijn activiteiten en benodigde budgetten (2016) en het meerjarige programma (2016-2020), met waar mogelijk uitwerking naar programmaonderdelen en benodigde budgetten, uiteraard gekoppeld aan een langetermijn ambitie/visie (10-15 jaren). Voor het op te stellen MOP STAD wordt uitgegaan van de systematiek van 'Doelen -Inspanningen-Middelen Netwerk'.

Verzocht is tevens voor input van belangrijke stakeholders te zorgen, dan wel deze alvast in beeld te brengen, zodat op een later moment vanuit het programmaonderdeel deze input wordt georganiseerd.

Volgvel: 1

Organisatie 24-uurs sessie 17/18 juni

Vaste set deelnemers voor 17 juni en 18 juni

Jan Kleine	
Bert Popken	
Jelle Dijkstra	
5.1.2e	
5.1.2e	
5.1.2e	
5.1.2e	
5.1.2e	
5.1.2e	
5.1.2e	

*inhoudelijk voorbereiding

Presentaties huiswerkopdracht:

- Iedere programmatrekker presentatie 20 minuten
- Per thema/programma vervolgens 30 minuten gesprek
- Afspraken vervolg 10 minuten

In onderstaand overzicht zijn de vraagpunten vanuit het kernteam samengevat, om ons vooraf op weg te helpen. Bij alle presentaties is het de opgave de collega's boven het bestaande programma uit te laten 'stijgen'. We missen de + in de voorgesprekken die wij hebben gehouden, net als de (financiële) doorvertaling na 2016. Het is immers logisch om te beginnen bij het hier en nu, maar we moeten waken voor een sectorale invalshoek en korte termijnvisie. Schuivende panelen, witte vlekken, het komt allemaal voor, maar de komende 24 uur doen deze er even niet toe. We parkeren onzekerheden, er is geen sprake van goed of fout. Niemand bezit de waarheid, het is een gezamenlijke zoektocht.

Het MOP moet gebaseerd zijn op de kracht van de stad (en regio), geen top down maakbaarheid vanuit de gemeente, maar faciliterend, sturend waar nodig. De opgave is om het vertrouwen te herwinnen en te behouden; vertrouwen onder bewoners, instellingen,

investeerdere/ initiatiefnemere en overheden. Dat betekent niet minimaal de basis op orde brengen en randvoorwaarden voor groei in tact houden. Het vraagt om een steviger fundament, waar kun je het verschil maken. Geen luchtkastelen of uitsmijters op het fundament als luxe, maar noodzakelijke voorwaarden die ontwikkeling mogelijk maken, al dan niet gevoed door verduurzaming en schaalvergroting. Met prioriteren en stimuleren een multiplier-effect realiseren. Vanuit de verantwoordelijkheid voor de stad èn regio. Vertrouwen is ook compenseren van gevolgen van de aardbevingen. Veiligheid kunnen we niet vaak genoeg benoemen.

Wij gaan er vanuit dat wij een stadsvernieuwingsprogramma krijgen: we maken afspraken over doelbereik en krijgen de ruimte dit te voeren.

De dag is wat ons betreft geslaagd als wij verder kunnen werken met

1. een/het leitmotiv/ redeneerlijn
  2. concrete aanzetten tot programma (uitvoeringsmaatregelen) op kunnen leveren.
- *Op woensdag krijgen wij de inhoud aangereikt, geven we feedback aan de trekkers. Het is zaak goed samen te vatten, te concluderen en terug te koppelen (Jan/ 5.1.2e);*
  - *Donderdag hebben we ruimte voor de vertaling, verdieping.*

Presentaties door programmaleiders (geclusterd) huiswerkopdracht (op 17 juni):

10:30 Veiligheid, sociale onrust, gezondheid, welzijn, cultuur (1,5 uur)

Presentatie door: Marianne Besselink, 5.1.2e

Aanwezig: 5.1.2e

Vraagpunten Veiligheid, gezondheid

- Veiligheid pakken wij veelal op in regionaal verband. Wat betekent dit programmatisch?
- Verkennen samenhang met/ gevolgen voor andere onderdelen binnen MOP

Vraagpunten welzijn, cultuur (sport, onderwijs)

- We hebben de indruk dat het denken nog in de kinderschoenen staat
- Deze beleidsvelden staan sterk onder invloed van keuzes Rijk, wat betekent dit?
- Het gevaar is dat naar het huidige huisvestings/accomodatprogramma wordt gekeken, welke + kunnen we realiseren: niet oplappen maar .... ?
- In het kader van de scholingsopgave: kwaliteitsimpuls?
- Hoe kan gebiedsgericht werken (WIJ teams?) ons helpen?

11:30 Economie en energietransitie (1,5 uur)

Presentaties: 5.1.2e en 5.1.2e

Tevens aanwezig: 5.1.2e

Vraagpunten Economie

- Ze komen zelf met de suggestie om het economisch verhaal stad+regio echt 1 te laten zijn; dus niet eruit pakken wat voor de stad relevant is. Wat vinden we daarvan?
- Het risico van van samen doen = alles is belangrijk (G11 + prov + economic board + gemeente). Zie ook SNN: de grote "vervlakker". Enerzijds inzetten op sterke sectoren (ICT/Biobased/Energie/Healthy Ageing). Anderszijds op stuwende economie. Maar we kunnen niet alles. Scherper kiezen! En waar dan voor?
- Twee gezichten. Topsector vs verminderd perspectief. Is het evenwicht voldoende? Neigen we niet te veel naar de topsectoren? Hoe gaan we om met scholing, social return vanuit de stad, waar zitten onze ongeschoolden? Zie ook tweedeling collegeprogramma.
- Dilemma economie vs veiligheid (bv qua snel initiatieven faciliteren / regels)
- Hoe maken we het programma concreter voor de stad? Hoe de verbinding met de hardware economie (lees: vastgoed, binnenstad, bedrijventerreinen etc)
- Buck gaat helpen om scherper te kiezen (prioriteren), waar zit de +. Wat kunnen we Economie/Buck meegeven

Vraagpunten Energietransitie

- **5.1.2e** heeft het Werkplan 'Groningen geeft Energie' ingebracht. Dit werkplan is bijzonder breed. Ook hier vooral de prioritering.
- Wat kunnen we zélf als overheid doen? Hoe komen we 'uit de processtand'?
- Waar hebben we anderen voor nodig?
- Hoe verhoudt ambitie 2035 energieneutraal zich tot MOP 2025 (met doorkijk...)?
- Wat zijn de vijf belangrijkste items uit het werkplan voor het MOP?
- Wat kunnen we de concreet opnemen in MOP voor 2016

14:00 Stadsontwerp, VTH (1 uur)

Presentatie door: **5.1.2e** en **5.1.2e**

Tevens aanwezig: **5.1.2e** en Stadsbouwmeester Jeroen de Willigen

Vraagpunten Stadsontwerp

- **5.1.2e** presenteert bevindingen. Stadsontwerp heeft breed gekeken, ook naar versnellen programmas.
- Maar centrale vraag voor stadsontwerp is: Hoe kan de ruimtelijke structuur van de stad beter van de aardbevingen worden? Focus op kerntaak stadsontwerp.
- Waar versnellen en waar extra ruimtelijke ingrepen plegen? Westkant (Suikerunie/West.Ringweg) en Oostkant (Meerstad-stad) zijn ruimtelijk relevant. Ook gezien relatie stad-Noord-Groningen. Maar Noord- Zuid (Zernike, Groningen-Assen) kent grotere stromen.
- Hoe ruimtelijk omgaan met Beijum/Lewenborg? Woningversterking?
- Cultuurhistorie: **5.1.2e** heeft een denklijn ontwikkeld. Neem aan dat **5.1.2e** daar ook op terugkomt. Die denklijn (nu voorzichtig met monumenten, vooral bouwkundig op orde brengen + fondsvorming om later –als aardbevingen over 20-30 jaar ophouden- monumenten goed te herstellen, is heel bruikbaar.
- Wat kan er in jaarprogramma 2016?

Vraagpunten VTH

- VTH is goed aangehaakt via de lijn **5.1.2e** Doen al heel veel voorwerk.
- Dilemma ontwikkeling van de stad vs veiligheid/risicobeheersing. Doet zich bv voor bij milieu: extra eisen in vergunning?
- Hebben we alle info goed op orde (nulmeting openbare ruimte? Digitalisering?)
- Eerste ingang voor burgers. Welke rol pakt VTH straks: alleen toetsing/handhaving of ook advisering
- Gevolgen voor capaciteit (extra?)

16:00 Vastgoedontwikkeling, maatschappelijk vastgoed en wonen (2 uur)

Presentaties door [redacted] 5.1.2e en [redacted] 5.1.2e
Tevens aanwezig: [redacted] 5.1.2e en Esseline Schieven

Vraagpunten Vastgoed

- Vraagpunt kennisontwikkeling/informatievoorziening, ontzorgen bewoners en ontwikkelaars: hoe en waar te beleggen
- Stel grexten lopen uit: wat is de kans, hoe groot is de impact en hoe te voorkomen? (antwoord ligt in MOP!)

Maatschappelijk vastgoed

- [redacted] 5.1.2e geeft inzicht in de stappen die vanuit MV zijn gezet om te inventariseren, herstellen en te versterken;
- Gemeente heeft beperkte middelen om regulier programma uit te voeren, dit beperkt de ambitie. Blinde vlek is waarschijnlijk de strategische keuzes die zich voor kunnen doen, de + waar wij naar op zoek zijn (stel 2 scholen herhuisvesten, welke kansen liggen er?).

Vraagpunten Wonen

- Wonen staat nog aan begin denkproces, terwijl regio daar volle vaart vooruit gaat. Hoe zorgen we ervoor dat we organisatorisch gestructureerd op gang komen? (Stadsvernieuwing nieuwe stijl, corporaties, marktpartijen, eigenaar-bewoners)
- Provincie onderzoek waardedaling/woningmarktpositie G11? Doen daar niet aan mee (was bewuste keuze). Hoe zorgen we ervoor dat we aangehaakt raken.
- Kunnen we naar no-regret doelstellingen toe? Dus bv. ongeacht welke NPR-norm willen we A, B en C bereiken.

19:00 Verkeer, IGG en Stadsbeheer

Presentaties

door: [redacted] 5.1.2e
Tevens aanwezig: [redacted] 5.1.2e

Vraagpunten Verkeer

- Er is een uitgebreide exercitie gedaan naar de infrastructuur. Waar ligt de prioriteit, wat bepaalt deze keuze en wat is beïnvloedbaar?
- Hebben ze goed gekeken naar optimalisaties die in het verleden zijn afgevallen?
- Vraagstuk aardbevingsbestendigheid grote projecten: ZRG, spoorse projecten, stationsgebied.

Vraagpunten IGG/ Stadsbeheer

- Hoe zit het met de leidingen van beheerders.

Vervolg:

- Week 26-27 => Trekkers werken programma op schrift uit en aanlevering bij [redacted] 5.1.2e

Volgvel: 6

- Week 28-31 => Uitwerking naar integraal programma MOP Stad.
- Augustus => Integratie met programma regio, draagvlak-overleg college/raad, afstemming met Overheidsdienst / Nationaal Coordinator Groningen, terugkoppeling naar belangrijkste stakeholders, eindredactie en opmaak.
- 1 september => Oplevering MOP Aardbevings- en bestendig Stad Groningen'.

Bijlage A. visie Nationaal Coördinator

Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen.

De hoofdpoging voor de NCG in 2015 is het maken van het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen.

In de governance notitie is de procesgang beschreven:

- adviezen per gebied
- advies over het programma als geheel
- finale afstemming
- nationale en regionale besluitvorming

1. Voor de adviezen per gebied (clusters van gemeenten) wordt een gebiedsteam samengesteld (olv NCG), een lokale adviesgroep en een stuurgroep (olv lokale bestuurder) (periode augustus/september). De betrokkenheid van de adviesgroep zal nader worden uitgewerkt met de Dialoogtafel.

2. Voor het advies over het programma als geheel wordt een Stuurgroep Programma Aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen samengesteld onder leiding van de NCG. Hierin hebben zitting:

- de verantwoordelijke bestuurders van de gemeenten;
- de verantwoordelijke bestuurder van de provincie
- de SG/DG vanuit EZ en de DG's BZK, OCW

(periode oktober/november)

3. Finale afstemming vindt plaats in het Nationaal Bestuurlijk Overleg Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen, onder voorzitterschap van de minister van EZ

- de ministers die het mede aangaat
- de verantwoordelijke gedeputeerde
- de verantwoordelijke gemeentelijke bestuurders
- de NCG

(periode december)

Backcasting

Finale bestuurlijke afstemming voorstel van de NCG in december 2015. De nationale en regionale besluitvorming kan dan plaats vinden in de laatste vergadering voor de Kerst, waarna aanbidding aan de 2^e kamer, provinciale staten en gemeenteraden zal plaats vinden. De Minister van Economische Zaken rond de besluitvorming ook met de NAM af.

Aanbidding door de NCG aan de minister ten behoeve van finale bestuurlijke afstemming op 1 december 2015.

Bespreking van het voorstel voor het Programma in de maand november:

1. bespreking met NAM
2. bespreking met uitvoerders (CVW, woningbouwcorporaties)
3. bespreking met Economic Board
4. bespreking met maatschappelijke organisaties (Dialoogtafel)
5. bespreking in bestuurlijke stuurgroep.

Aanbieding concept door de NCG op 31 oktober 2015.

Adviezen per gebied uiterlijk gereed op 30 september 2015

Start lokale stuurgroep: 1 augustus 2015

Aanwijzen van de gebiedsteams uiterlijk 30 juni 2015

Aanwijzen trekkers van de gebiedsteams door NCG: uiterlijk 30 juni 2015

Planning

Uitnodigingsbrieven uit 15 juni:

1. aanwijzen van de gebiedsteams en de lokale stuurgroep (bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers); kan gewerkt worden met clusters en zo ja welke? Waar nodig vertegenwoordiging van CVW en woningbouwcorporaties);
2. uitnodiging aan de "lokale stuurgroepen" tot het instellen van een adviesgroep met bewonersvertegenwoordiging (e.e.a. zal nog worden besproken met de Dialoogtafel van 15 juni);
3. aanwijzen leden van de Stuurgroep Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen (gemeenten, provincie, EZ + betrokken ministeries).

Startbijeenkomsten

1. 1^e bijeenkomst van de Stuurgroep 1 juli 2015
2. startbijeenkomst op 29 juni met de Dialoogtafel

Werkbijeenkomsten.

1. werkconferentie met de "lokale" stuurgroepen: 30 september 2015
2. werkconferentie NCG 28 oktober (afroeden concept)
3. werkconferentie presentatie concept Plan: 4 november 2015
4. werkconferentie vaststelling plan: 25 november 2015
5. werkconferentie bewindslieden (presentatie plan) 2 december 2015

Eerste Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen

Centraal uitgangspunt: het is een interbestuurlijk programma van rijk, provincie en gemeenten. Het programma moet meer zijn dan een optelsom van afzonderlijke plannen.

1. Beschrijving van de situatie: waar staan we, wat weten we en wat niet, welke normen hebben we en welke zijn in ontwikkeling; (wat is de achtergrond waarmee we werken; welke ontwikkelingen zijn denkbaar en wat betekent dat voor de prioriteitsstelling)? Hoe gaan we om met onzekerheden en stap-voor-stap betere inzichten (schuivende panelen)? Er komen nog voor de zomer nieuwe inzichten. Maar duidelijk is ook dat ook die met de nodige onzekerheden zijn omgeven en dat de verwachting is dat aan het eind van het jaar weer een volgende stap kan worden gezet. Met de nieuwe gegevens (zomer 2015) verandert in ieder geval het kerngebied niet: maatregelen daar kunnen worden geduid als no-regret als het gaat om het aardbevingsbestendig maken (prioriteit). Zowel aandacht aan schade als aan bestendig maken.
2. Beschrijving van het gebied in cultuur historische termen (kenmerken van het gebied, bebouwing, bedrijvigheid, sociaal culturele en economische kenmerken).

3. Welke ruimtelijke visie bestaat er op het gebied? Provinciaal Omgevingsplan en gemeentelijke (al dan niet geclusterde) plannen vormen daarbij het uitgangspunt. (verkenning naar de wenselijkheid van (aanpassing van) de regionale structuurvisie). Hier gaat het om de aspecten fysiek, sociaal, economisch.
4. Woningmarktontwikkeling (verkoopproces, woningfinanciering en –assuranties)
5. Hoe kan tegen deze achtergrond het onderdeel “kansrijk” worden ingevuld, welke meerwaarde kan worden toegevoegd?
6. Hoe ziet het programma voor versterking er in 2016 uit (gegeven de zich nog ontwikkelende kennis: wat is in dit geval no regret)? Hoe gaan we om met de beperkte kennis: pilots en zo ja welke? Welke normen hanteren we (NPR, commissie Meijdam)? Hoe geven we vorm aan herhuisvesting?
7. Wat is het programma voor bedrijfsgebouwen, industrieel complex, agrarische bedrijfsgebouwen, zorginfrastructuur, scholen, kerken e.d.? Normstelling?
8. Hoe ziet het programma van schadeherstel er uit? Waar kan sprake zijn van de “drieslag”?
9. Wat is het flankerend beleid? Wat zijn de belemmeringen en hoe kunnen die worden weggenomen? Hoe kunnen we versnellen, intensiveren? Procedures en regelingen voor achterstallig onderhoud en waardevermeerdering, meerkosten nieuw- en verbouw, aansprakelijkheidsrisico's, verjaringstermijn, uitkopen, schadeloosstelling “niet-woningen”, geschillenregeling en regeling leefbaarheid. Het ontwikkelen van voorstellen om, indien nodig, woningen op te kopen, voor (tijdelijk) beheer en tijdelijke (her)huisvesting.
10. Stroomlijnen vergunningsprocedures en bestemmingsplanprocedures.
11. Hoe organiseren we dat? Wat kan en moet gezamenlijk gebeuren (NCG) en wat is de rol van de gemeenten, provincie en rijk. Wat zijn de partners bij de uitvoering (CVW, woningbouwcorporaties e.a.)?
12. Welke middelen zijn waarvoor beschikbaar? (“schade” veroorzaker; overheden, anders).
13. Hoe geven we inhoud aan “heft in eigen hand” (begeleiding van bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen in de vormen van case-management en kwaliteitsteams).
14. Hoe geven we invulling aan het kwaliteitselement, aan alternatieve, gelijkwaardige en efficiënte bouwmethodes?
15. Wat moet er verder worden uitgewerkt voor de verdere invulling van het MJP? Welke onderzoeken moeten worden gedaan? Hoe wordt de kennisagenda verder ingevuld? Op welke wijze wordt innovatie bevorderd? Wat zijn de opleidingsbehoeften? Zijn er aanvullende instrumenten noodzakelijk?

Bijlage B. Inhoudsgave in concept

MEERJARENONTWIKKELINGSPROGRAMMA STAD - AARDBEVINGEN

1. Overkoepelend verhaal

- City marketing / verhaal van de stad
- Consequentie van de compacte stad:
  - i. Openbare ruimte
  - ii. stad / historie
  - iii. aantrekkelijkheid
  - iv. daily urban system
- Centrumfunctie
- stad/regio – relatie : verantwoordelijkheid / trekpaard. De stad is de regio

Missie – NC

Doelen, aansluiting coalitieakkoord.

Operationaliseren voor de stad: groei prognoses + hoe profileren we ons / moeten we ons profileren?

2. Analyse / Achtergronden

Problematiseren. Wat betekent aardbevingen voor ons: vertraging, schade/imago, kosten, onveiligheid, werkloosheid. Volgorde:

- i. Veiligheid
- ii. Sociaal-maatschappelijk
- iii. Economisch
- iv. Fysiek

Bij alles: burger centraal zetten.

3. Sociaal-Maatschappelijk

Veiligheid – Openbare orde – handhaving (incl. stadstoezicht)

Functioneren van de samenleving:

- Onrust
- Maatschappelijke voorzieningen (ook: bereikbaarheid, versteviging)
- Leefbare wijken, VSD/Wij-teams, gebiedsteams
- Identiteit, trots, vertrouwen
- Publieke dienstverlening (info, voorziening, communicatie, loketten)
- Gezondheidszorg
- Cultuur/onderwijs

4. Werk & Economie

(incl. Kennisinstellingen, Scholing, Arbeidsmarkt, Innovatie (MKB))

- A. Healthy Aging – breed gedefinieerd
- B. Energie, verduurzaming
- C. Aantrekkelijke stad (binnenstad, erfgoed)

5. Fysieke omgeving

- a. Wonen / Woonomgeving:
  - Verstevinging
  - Verduurzaming
  - Concurrerende milieus / ruimtelijke kwaliteit / cultuurhistorie
- b. Economie (incl. vastgoed / gebiedsontwikkeling)
- c. Bereikbaarheid (ook digitale bereikbaarheid)
  - t.b.v. blijvende concurrentiepositie (lifelines, voorzieningen)
- d. openbare ruimte / verblijfsruimte (fysiek, kwaliteit)
- e. bestaande infrastructuur (IGG – Stadsbeheer)
  - Bovengronds – Ondergronds (incl. bomen, dijken, etc.)

6. Uitvoeringsprogramma

- a. Veiligheid + vertrouwen (incl. calamiteiten, rampenbestrijding, herstel)
- b. Leefbaarheid, Aantrekkelijkheid, Concurrerend
- c. Structuurversterking (kansen)
- d. Randvoorwaarden:
  - VTH
  - Stadstoezicht
  - Concern-samenwerking (rol van ambtenaren)
  - Loketten / Dienstverlening
  - Gebiedsteams / WIJ-teams
  - Communicatie

Verder: tijdelijkheid / tijdelijke voorzieningen